

Nåden, del I

Människor som står främmande för den kristna tron avstår gärna från den eftersom de menar att om Gud finns så är han antagligen krävande. Man upplever sig ha krav nog ändå och undviker kyrka och tro med något undantag – första advent, julbön, begravning etc.

Många som är kristna upplever också sin tro som något att förverkliga – genom gott och skötsamt leverne, genom vittnande och gudstjänstbesök. Skillnaden mellan dessa två kategorier kanske mest ligger i att den troende tycker att det är värt besväret medan den icke troende tycker att så inte är fallet.

Areopagen

Vi skall lyssna till några viktiga ord ur en kort predikan som Paulus höll på en alldeles speciell plats – Areopagen i Athen. Detta var filosofernas ineställe – liknande vad krogarna runt Stureplan i Stockholm är för nutidens svenska snobbsocietet. Man såg att han var en främling och undrade vad han hade där att göra. Vi saxar ett par meningar:

Gud är den som har skapat världen och allt som är i den. Han som är Herre över himmel och jord bor inte i tempel som är gjorda av människohand. Inte heller låter han betjäna sig av människohänder som om han behövde något, han som åt alla ger liv och anda och allt. (Apg 17:24-25)

Här sägs underbara ting. Gud har skapat allt, dig med. Han är Herre över himmel och jord. Helt uppenbart styr han inte sitt revir så som vi skulle gjort i hans ställe eftersom vi inte begriper varför mycket ser ut som det gör.

Men så kommer det viktiga: *Gud betackar sig för våra hjälpsatser*. Han kräver varken våra tempel eller vår hjälp, han *vägrar* till och med att ta emot den. I stället vill han vara den som ger *åt alla* liv och anda och allt. Vad mer kan man önska? Gud behöver inga tempel. Det är vi själva som behöver dem för att det inte skall regna eller snöa på oss när vi träffas för att läsa Guds ord och be.

Slutsatsen är viktig. Gud behöver ingen hjälp och han vill heller inte ha den. Han vägrar att ta emot den. *Är det kanske för att vi så energiskt predikar att alla måste hjälpa Gud som han håller sin Ande på avstånd från oss?*

Det mesta går så trögt och många kristna är därför så besvikna på sin gudstro. Slutsatsen blir nästan alltid den att vi gör för lite. Och jag tror den är fel i den meningen att det vi gör, gör vi så ofta för att hjälpa Gud. Vi tycker att han inte sköter sitt. Vi får göra det i stället. Vi upplever honom som krävande och vår uppgift som allt mera hopplös.

De flesta kommer lite för sent till gudstjänst i de flesta församlingar, åtminstone i frikyrkan. Har vi ett inre motstånd att övervinna för att gå hit?

Vi är krävande, inte Gud

Gud vill vara den givande och det han önskar av oss är inte att vi skall vara hjälpande eller presterande utan att vi skall vara mottagande. Får han oss bara att ta emot hans nåd så kommer det också att flöda ut kärlek.

Att vara Gud är att vara universums stora, utgivande källa av liv, anda och allt. Vi vill inte låta honom vara det. Vi vill vara oss själva nog.

Det här låter ju väldigt enkelt för vår del. Ändå fungerar vi uppenbarligen inte efter Guds plan. Varför?

Men ormen var listigare än alla markens djur som HERREN Gud hade gjort. Han sade till kvinnan: "Har Gud verkligen sagt: Ni får inte äta av alla träd i lustgården?"² Kvinnan svarade ormen: "Vi får äta av frukten från träden i lustgården, ³men om frukten på det träd som står mitt i lustgården har Gud sagt: Ät inte av den och rör inte vid den, ty då kommer ni att dö." ⁴Då sade ormen till kvinnan: "Ni skall visst inte dö! ⁵Men Gud vet att den dag ni äter av den skall era ögon öppnas, så att ni blir som Gud med kunskap om gott och ont." ⁶Och kvinnan såg att trädet var gott att äta av och en fröjd för ögat. Trädet var lockande eftersom man fick förstånd av det, och hon tog av frukten och åt. Hon gav också till sin man som var med henne, och han åt. ⁷Då öppnades ögonen på dem båda, och de märkte att de var nakna. Och de fäste ihop fikonlöv och gjorde höftskynken åt sig. (1 Mos 3:1-7)

Varje människa har en hemlig längtan efter att bli som Gud. Äsch, säger du, inte heller. Jag har inga sådana ambitioner.

Jodå. Alla bär vi på ett elände som kallas prestige. Vi vill framstå som något finare än vi är. Vi vill lyckas med något för att befästa en förvärvad identitet. Bli världsmästare, bli professor, superevangelist, statsminister eller vad vi nu väljer ut att längta efter. För ärans skull kan människor äventyra både liv och hälsa i formel-1 race, backhoppning, storslalom, boxning, bergsklättring m m.

Först att flyga över Atlanten. Alla gav sig ut i livsfarliga flygplan. Man kunde väntat några år så hade maskinerna varit mycket säkrare. Men då hade man kanske inte blivit först. Och inte fått någon ära.

Varför är äran så viktig för oss? Varför? Den är ju bortglömd i morgon eller åtminstone i övermorgon. Och om man skadade sig så kanske man har skadan kvar för resten av livet även sedan äran har dunstat. Och dör man så är man död och har ingen glädje alls av sin ära.

Människan har i sig själv en oförmåga att nöja sig med den hon är – och det hon har. Hon måste till varje pris själv göra sig till något bättre. Och hon gör det för att få beröm av andra människor.

Skammen som spegelbild

När människorna hade tagit in denna önskan för att låta sig styras av den, såg de sin nakenhet. Utan prestige finns det ingen skam eftersom skammen är en prestige som inte gick att genomföra.

Vad ställer prestigen till med?

- 1) Prestigen gör att allt vi säger, gör och skaffar oss inte bara är vad de ser ut att vara. Många köper inte bil bara för att få ett lämpligt transportmedel. ”Du är vad du kör” – hette det i bilreklamen för en del år sedan.

Allt detta betyder att vi i regel har två motiv för det vi gör eller skaffar oss. Detta kan i sin tur bana väg för förljugenhet ifall det hemliga motivet tillåts bli det viktigaste.

Akta er för att utföra goda gärningar för att människor skall se er. Då får ni ingen lön hos er Fader i himlen. ²När du ger en gåva, blås då inte i trumpet för dig, som hycklarna gör i synagogorna och på gatorna för att människor skall berömma dem. Amen säger jag er: De har fått ut sin lön. ³Nej, när du ger en gåva, låt inte din vänstra hand veta vad den högra gör, ⁴så att din gåva ges i det fördolda. Då skall din Fader, som ser i det fördolda, belöna dig. (Matt 6:1-4)

- 2) Prestigen gör att vi ständigt jämför oss med varandra – till heder eller fördömelse. Vi tävlar ständigt med oss själva och varandra. Därför pendlar vi lätt mellan beundran (+ avund) och förakt. I extrema fall tappar man förmågan att vara på samma nivå som andra. Man är antingen över eller under men aldrig vid sidan av.
- 3) Prestigen – vår längtan efter att överträffa oss själva och andra – gör att vi aldrig får nog. Detta betyder att vi lätt blir slavar under alla möjliga slags begär. Det som är svårt när ett begär skall brytas är att få den drabbade att erkänna att han tappat kontrollen över sin girighet, sitt missbruk av droger, makt eller sex – eller vad det nu kan vara. Prestigen står i vägen.
- 4) Prestigen gör att vi vill rättfärdiga oss själva. Den största skammen är att bli förklarad orättfärdig. Varje tyrann – i synnerhet just han – vill bli erkänd som ömsint landsfader. Stalin kallades Lillefar och inte Seriemördare.
- 5) Prestigen gör att vi tappar förmågan att ta emot kärlek. Eftersom vi inte tar emot har vi heller inte så mycket att ge bort. Vi tror att kärleken är lätt att ta emot och svår att ge bort med det är alldeles tvärtom. Svårigheten att ge bort kärlek beror mest av allt på att vi inte kan ta emot. Jag påminner om att även skammen är en form av stolthet.
- 6) Prestigen gör att vi inte vill vara beroende av någons givande. Vi vill ha rättigheter och inte nåd. Vi vill t o m hellre ha skyldigheter och rättigheter än vi vill ha nåd. Om vi skall uttrycka detta i Bibelns termer så vill vi hellre ha Lagen än Nåden. Lagen är Kunskapen om gott och ont, den som dödar oss eftersom den introducerar prestigen i våra liv.
- 7) Vi är skapade för gemenskap och inbördes beroende men vi strävar efter oberoende och hamnar därför till sist i ensamhet. Synden i världen började med människans önskan att bli oberoende av Gud.

Gud är enastående och den som vill bli som Gud strävar efter att bli enastående. Den strävan drar sönder alla (eller de flesta) relationer.

Vi kan tala om prestige eller om kravmentalitet. Prestigen hindrar oss från att ta emot den kärlek som verkligen kan förvandla oss ty den kärleken måste vara oförtjänt – en nåd och inte en rättighet eller förtjänst.

Vi kan styras av

- 1) Längtan efter att bli enastående
- 2) Längtan efter att uträtta det enastående
- 3) Längtan efter att uppleva eller avnjuta det enastående

Den ene måste bli fri från sin önskan att bli något stort – bli rik, få makt eller bli berömd. Den andre behöver bli fri från längtan att uträtta något märkvärdigt – få guldmedalj i idrott, mäkla fred i Mellanöstern. Den tredje kanske jagar sexuella upplevelser eller är beroende av heroin.

Prestigen och jaget

Att bli fri från prestigen är inte så lätt eftersom vi oftast upplever den som vårt sanna jag. Här har den kristna tron något viktigt att förkunna. Gud har inte skapat oss så här utan prestigen är ett falskt jag, en sorts skada som vi alla delar. Från början fanns den inte och till sist skall de som vill lämna prestigen ifrån sig få gå in i det liv vi är ämnade för.

Hur blir man fri?

- 1) Människan kan inte själv göra sig fri från sin prestige. Kunde hon det skulle hon bli jättestolt. Erling Ivarsson: ”Min ödmjukhet – och hur jag lyckades med den.”
- 2) Gud hindrar inte vår stolthet. Han tvingar oss inte in i ödmjukhet. Han ger oss tvärtom obegripligt fria tyglar till att leva ut prestigen. Men den är destruktiv. I värsta fall leder den till krig. Den stolte kommer med tiden in i en kris – ungefär som Skandiadirektörerna. Då säger man ofta som Paulus:

Jag kan inte fatta att jag handlar som jag gör. Det jag vill, det gör jag inte, men det jag hatar, det gör jag. ¹⁶Om jag nu gör det jag inte vill, samtycker jag till lagen och säger att den är god. ¹⁷Men då är det inte längre jag som gör det, utan synden som bor i mig. ¹⁸Ty jag vet att i mig, det vill säga i mitt kött, bor inte något gott. Viljan finns hos mig, men att göra det goda förmår jag inte. ¹⁹Ja, det goda som jag vill gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag. (Rom 7:15-19)

I den krisen kan man upptäcka att man blivit en främling för sig själv. Och det är man så länge stoltheten, prestigen, begäret styr en. Nu först ser man att detta inte är ens sanna jag.

²⁰Men om jag gör det jag inte vill, då är det inte längre jag som gör det, utan synden som bor i mig. (Rom 7:20)

Det som skulle ge färg och mening åt livet blir till sist ens olycka. Det som skulle göra människan stark och lycklig visar sig skapa förnedring och olycka. Nu ser man inte bara att man är en främling för sig själv. Man ser också att det finns en destruktiv kraft som är djupare och farligare än man trodde från början.

Frihetens väg

När han sade detta, kom många till tro på honom. ³¹Jesus sade till de judar som hade satt tro till honom: "Om ni förblir i mitt ord, är ni verkligen mina lärjungar, ³²och ni skall förstå sanningen, och sanningen skall göra er fria." ³³De svarade honom: "Vi är Abrahams barn och har aldrig varit slavar under någon. Hur kan du säga att vi skall bli fria?" ³⁴Jesus svarade: "Amen, amen säger jag er: Var och en som gör synd är syndens slav. ³⁵Slaven bor inte kvar i huset för alltid, men sonen stannar där för alltid. ³⁶Om nu Sonen gör er fria, blir ni verkligen fria (Joh 8:30-36)

Jesus inbjuder oss att få självkänedom – och gudskänedom. De som han talade till hade ännu inte "fastnat" i livet och såg inte sitt behov av frihet.

En bra bön

"Gud gör mig fri från beundran och förakt, från berömmelse och fördömelse, från övermod och missmod, från stolthet och självförakt. Hjälpt mig att upptäcka vem du har skapat mig att vara och hjälp mig sedan att vara det. Ge mig en annan motivation för mina gärningar än önskan att lyckas och att segra över andra. Lär mig att ta emot din nåd. Ge mig den kärlek till sanningen som gör att även smärtsamma sanningar är välkomna bara för att de är sanna."